

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΜΕ ΧΡΗΣΗ ΠΟΛΥΜΕΣΩΝ ΣΤΗΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Έλενα Μάντζαρη

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το **εκπαιδευτικό λογισμικό** που παρουσιάζεται έχει ως στόχο να ενισχύσει τη διαδικασία της γλωσσικής εκμάθησης στον χώρο της επαγγελματικής εκπαίδευσης για κάποιες από τις λιγότερο χρησιμοποιούμενες και διδασκόμενες γλώσσες (Less Widely Used and Taught Languages) της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενσωματώνοντας **πολύγλωσσα ορολογικά λεξικά** για τους γνωστικούς τομείς "Χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών σε περιβάλλον γραφείου" και "Διοίκηση και οργάνωση γραφείου", καθώς και **διδακτικά βοηθήματα υλοποιημένα με την τεχνολογία των πολυμέσων**.

ABSTRACT

E. Mantzari : **Multimedia Language Learning in Vocational Training**

The **educational software** presented here aims at assisting the vocational training process, especially, at the language learning level, for some of the Less Widely Used and Taught Languages (LWUTL) in the EU, incorporating **multilingual terminological glossaries** for the knowledge areas of "Use of computers at the office environment " and "Office management and organisation", as well as **multimedia teaching aids**.

0. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζει τον σχεδιασμό και τις λειτουργίες του λογισμικού που αναπτύσσεται στο πλαίσιο του κοινοτικού προγράμματος "VOCALL". Στόχος του προγράμματος είναι η δημιουργία ενός λογισμικού - πρωτοτύπου με χρήση πολυμέσων, πολυγλωσσικού (αγγλικά - γερμανικά - ελληνικά - ιρλανδικά - πορτογαλικά), για τους γνωστικούς τομείς "Χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών σε περιβάλλον γραφείου" και "Διοίκηση και οργάνωση γραφείου". Το λογισμικό αυτό εντάσσεται στον χώρο της "υποβοηθούμενης από υπολογιστές εκμάθησης της γλώσσας" (Computer Aided Language Learning), και συγκεκριμένα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί :

- ως εργαλείο αυτοδιδασκαλίας στο πλαίσιο ξενόγλωσσης επαγγελματικής κατάρτισης, κυρίως από μετανάστες ή από αλλόγλωσσους, που επιθυμούν να δουλέψουν σε μία από τις παραπάνω χώρες, ή

- ως συμπληρωματικό εργαλείο που θα συνοδεύει και θα επικουρεί την πραγματοποιούμενη από σχετικούς οργανισμούς επαγγελματική εκπαίδευση μαθητών με χαμηλό επίπεδο γλωσσικών γνώσεων, στις χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα.

Η εκπαιδευτική χρησιμότητα του λογισμικού είναι αναμφισβήτητη δεδομένου ότι για καμία από τις τρεις γλώσσες (ελληνικά, ιρλανδικά, πορτογαλικά) δεν υπάρχουν γλωσσικά βοηθήματα προσαρμοσμένα στις διδακτικές ανάγκες της επαγγελματικής εκπαίδευσης, για αυτούς τους γνωστικούς τομείς και, κατά συνέπεια, ούτε και κοινές μεθοδολογίες για ανάπτυξη αντίστοιχων εκπαιδευτικών εργαλείων. Ακόμα και σε αναβαθμισμένα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης στις τρεις χώρες δεν υπάρχει συστηματοποιημένη διδασκαλία της ορολογίας στο πλαίσιο της μονόγλωσσης εκπαίδευσης, πολύ δε περισσότερο σε αυτό της ξενόγλωσσης.

1. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟΥ

Το λογισμικό που θα παρουσιαστεί περιλαμβάνει τέσσερις βασικές ενότητες γύρω από τις οποίες οργανώνεται το σχετικό γλωσσικό και εκπαιδευτικό υλικό. Ο σχεδιασμός του λογισμικού στοχεύει στη δημιουργία ενός ευέλικτου εργαλείου που να επιτρέπει να χρησιμοποιούνται οι ενότητες αυτές και ανεξάρτητα η μία από την άλλη, ενώ έχει, επίσης, προβλεφθεί η δυνατότητα μεταγενέστερου εμπλουτισμού του υλικού με άλλες γλώσσες και επαγγελματικούς τομείς.

Τις τέσσερις ενότητες του λογισμικού αποτελούν :

- τα **γλωσσάρια**, που περιλαμβάνουν βασική ορολογία για τους παραπάνω τομείς,
- **αποσπάσματα κειμένων** από διδακτικό υλικό (teaching material), τα οποία παρουσιάζουν τη βασική ορολογία "εν χρήσει", στο περιεχόμενό της,
- τα **παιχνίδια**, με τα οποία οι εκπαιδευόμενοι εμπλουτίζουν και αξιολογούν τις γνώσεις τους στους προαναφερθέντες επαγγελματικούς τομείς,
- **δοκιμασίες πολλαπλών επιλογών** (multiple choice tests) για την αξιολόγηση των λεξιλογικών γνώσεων των εκπαιδευόμενων στη γλώσσα τους ή και σε κάποια από τις υπόλοιπες γλώσσες.

Το πρόγραμμα του λογισμικού υλοποιείται με τη χρήση της γλώσσας προγραμματισμού C++, ενώ η αποθήκευση των ορολογικών δεδομένων γίνεται σε MS Access 95.

2. ΓΛΩΣΣΑΡΙΑ - ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΛΗΜΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ

Τα γλωσσάρια κατέχουν την πιο σημαντική θέση στον σχεδιασμό και στη χρήση του εργαλείου: στην περιλαμβανόμενη σε αυτά γνώση στηρίζεται και η οργάνωση και η καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των υπόλοιπων ενοτήτων. Για το λόγο αυτό θα αναφερθούμε λεπτομερέστερα στη διαδικασία και μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την κατάρτιση του λημματολογίου τους.

2.1. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΟΡΩΝ

Η επιλογή των όρων που περιλαμβάνονται στα γλωσσάρια (και αποτελούν το βασικό υλικό και για τις υπόλοιπες ενότητες) θεωρήθηκε ιδιαίτερα κρίσιμη για την επιτυχία του εργαλείου, δεδομένου ότι τελικός χρήστης είναι όχι ο ειδικός-καταρτισμένος στον συγκεκριμένο γνωστικό τομέα, αλλά ένας άνθρωπος μέτριου εκπαιδευτικού επιπέδου που ενδιαφέρεται να καταρτισθεί επαγγελματικά και όχι να μάθει την ίδια την ορολογία. Στόχος του είναι μέσω της εκμάθησης της γλώσσας των συγκεκριμένων τομέων να αποκτήσει βασικές επαγγελματικές ικανότητες και να επικοινωνεί αποτελεσματικά στο επαγγελματικό του περιβάλλον.

Για την επιλογή, συνεπώς, των όρων έπρεπε να ληφθούν υπόψη τα μελλοντικά επαγγελματικά καθήκοντα των τελικών χρηστών, καθώς και το επίπεδο των γνώσεών τους. Οι τελικοί χρήστες, όπως περιγράφηκαν από τα κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης στις διάφορες χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα :

- είναι άτομα μεταξύ 18 και 30 ετών που δεν έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση ή έχουν αποχωρήσει από την εκπαιδευτική διαδικασία αρκετά χρόνια νωρίτερα, με χαμηλό επίπεδο γλωσσικών (στη μητρική και σε ξένες γλώσσες) και τεχνικών γνώσεων,
- είναι άτομα που μπορεί να γνωρίζουν τη σχετική ορολογία στη μητρική τους γλώσσα και να εργάζονται ήδη στη χώρα τους σε παρεμφερή τομέα, αλλά σκοπεύουν να εγκατασταθούν σε άλλη χώρα εξασκώντας το ίδιο επάγγελμα,
- σκοπεύουν να απασχοληθούν μετά το πέρας της εκπαίδευσής τους σε κάποιον από τους παρακάτω τομείς :
 1. επεξεργασία κειμένου,
 2. εισαγωγή δεδομένων σε υπολογιστή,
 3. συντήρηση υπολογιστών,
 4. γραμματειακή υποστήριξη,
 5. διεκπαιρωτικά καθήκοντα σε μικρές εμπορικές επιχειρήσεις.

Τα δεδομένα, επομένως, πρέπει να είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες των συγκεκριμένων χρηστών τόσο στο επίπεδο της **μονόγλωσσης** εκπαίδευσης, όσο και στο επίπεδο της **ξενόγλωσσης** επαγγελματικής κατάρτισης.

Συνεπώς, στόχος μας ήταν να συμπεριλάβουμε στα γλωσσάρια **βασικούς όρους** για καθέναν από τους δύο τομείς, που θα εξοικειώσουν τον εκπαιδευόμενο με την ορολογία της επαγγελματικής πράξης περισσότερο παρά με αυτή της θεωρίας της, έτσι ώστε σε ένα πραγματικό εργασιακό περιβάλλον ο χρήστης να μπορεί να είναι αποτελεσματικός στα καθήκοντα που αναλαμβάνει και να μπορεί, ειδικά σε ένα ξενόγλωσσο περιβάλλον, να επικοινωνεί άνετα με τους συναδέλφους του.

Για παράδειγμα, οι όροι που επιλέχθηκαν για τον γνωστικό τομέα της "Χρήσης των ηλεκτρονικών υπολογιστών" έχουν τα εξής χαρακτηριστικά :

- Είναι βασικοί όροι της λειτουργίας των υπολογιστών και βοηθούν τον εκπαιδευόμενο να αντιληφθεί τη λογική της. Έτσι, δεν είναι απαραίτητο για κάποιον που χρειάζεται απλώς να χρησιμοποιεί έναν επεξεργαστή κειμένου να γνωρίζει τους όρους "προγραμματιστικό λάθος" (bug) και "εκκινώ" (boot), καθώς είναι πολύ πιθανό ο ίδιος να μη χρειαστεί ποτέ ούτε να εντοπίσει προγραμματιστικά λάθη ούτε να φορτώσει λειτουργικό σύστημα στον υπολογιστή του. Παρόλα αυτά, αν τους μάθει, θα αισθάνεται πιο ασφαλής όταν χρησιμοποιεί τους υπολογιστές και θα συνεννοείται καλύτερα με τους συναδέλφους του.
- Είναι οι πιο λειτουργικοί και κοινοί όροι για την εκμάθηση πακέτων λογισμικού που θα χρησιμοποιήσει κατά την άσκηση των καθηκόντων του. Σε εγχειρίδια για την εκμάθηση ενός επεξεργαστή κειμένου, οι όροι "αρχείο", "κατάλογος", "αποκοπή", "επικόλληση", "διαστήματα", "μορφοποίηση" είναι βασικοί προκειμένου ο χρήστης να επιτελέσει βασικές εργασίες στην επεξεργασία κειμένου. Ειδικοί όροι που προϋποθέτουν βαθύτερη και εξονυχιστικότερη γνώση των προγραμμάτων αυτών αποκλείστηκαν από τη διαδικασία επιλογής. Ο λόγος είναι σαφής : το εργαλείο μας στην πρωτοτυπική του μορφή δε στοχεύει να αντικαταστήσει τα εγχειρίδια εκμάθησης των αντίστοιχων προγραμμάτων, αλλά να βοηθήσει τον χρήστη με το συγκεκριμένο προφίλ και τις συγκεκριμένες επαγγελματικές ανάγκες να κατακτήσει τη βασική ορολογία στη γλώσσα του ή σε κάποια άλλη γλώσσα.

Επίσης, προβλέφθηκε να περιληφθούν στα γλωσσάρια και **ιδιαίτεροι για κάθε γλώσσα όροι**, έστω και αν αυτοί είναι περισσότερο σπάνιοι ή ανύπαρκτοι σε κάποια ή κάποιες από αυτές. Δεδομένου ότι το αντικείμενο του γνωστικού τομέα είναι κοινό για όλες τις γλώσσες, η βασική ορολογία είναι και αυτή κοινή. Παρόλ' αυτά, σε κάθε χώρα υπάρχουν ιδιαίτερες γι' αυτήν διαδικασίες και, συνεπώς, έννοιες που θα πρέπει να διδαχθεί

ο τελικός χρήστης για να λειτουργήσει αποτελεσματικά στο συγκεκριμένο επαγγελματικό περιβάλλον.

Αξιοσημείωτο είναι ότι οι κοινοί και στις πέντε γλώσσες όροι του γνωστικού τομέα "Διοίκησης και οργάνωσης γραφείου" ήταν σαφώς λιγότεροι από αυτούς του γνωστικού τομέα "Χρήσης των ηλεκτρονικών υπολογιστών". Όπως αποδείχτηκε, μετά από εξαντλητική εξέταση και συζήτηση για όλους τους προτεινόμενους όρους, οι διαφορές στη διοικητική οργάνωση των εμπλεκόμενων χωρών και οι διαφορές στα εκπαιδευτικά εγχειρίδια ήταν φυσικό να αντανακλώνται και στην ορολογία που χρησιμοποιείται σε κάθε γλώσσα. Έτσι, ενώ στην ελληνική και πορτογαλική γλώσσα χρησιμοποιείται ο όρος "άδεια πατρότητας" ("paternity leave"), η έννοια αυτή απουσιάζει από το οικογενειακό δίκαιο της Ιρλανδίας και, φυσικά, την αγνοεί ο Ιρλανδός εργαζόμενος. Ο όρος αυτός, όμως, περιλήφθηκε στο τελικό γλωσσάριο του συγκεκριμένου τομέα, όχι μόνο για τους Έλληνες και Πορτογάλους χρήστες αλλά και για τους Ιρλανδούς που ενδιαφέρονται να εργαστούν σε μία από αυτές τις χώρες.

Για να εξασφαλιστεί συνέπεια στην επιλογή των όρων από τις διάφορες ομάδες εργασίας προαποφασίστηκαν κάποια **γλωσσολογικού τύπου κριτήρια** που αφορούν στη μορφή τους (σύνθετοι και απλοί όροι, αρκτικόλεξα), στη σύνθεσή τους (συνδυασμοί ποιων λέξεων συνιστούν επιθυμητό όρο) και στο μέγεθός τους (όρια πολυλεκτικών). Σύμφωνα με αυτά, οι υποψήφιοι όροι μπορούν να είναι :

- Απλοί, δηλαδή μονολεκτικοί όροι.
- Σύνθετοι, μέχρι και τριλεκτικοί, επειδή κρίναμε ότι συντάγματα άνω των τεσσάρων λέξεων αναφέρονται σε συνθετότερες έννοιες και, άρα, σε πολυπλοκότερες διαδικασίες, δύσκολες στην κατανόησή τους από τους τελικούς μας χρήστες.
- Αρκτικόλεξα, χωρίς περιορισμούς στον αριθμό των λέξεων που αποτελούν την αναπτυγμένη μορφή τους. Η απόφαση αυτή στηρίχθηκε στο γεγονός ότι τα αρκτικόλεξα τις περισσότερες φορές αναπαριστούν έννοιες που αναφέρονται σε διαδικασίες, αντικείμενα ή οργανισμούς, και είναι συχνές, εύχρηστες και εύληπτες. Έτσι, το αρκτικόλεξο "RAM" είναι ένας όρος, του οποίου ακόμα και αν δεν είναι κοινώς γνωστή η σημασία του στην αναπτυγμένη του μορφή, όμως, είναι κατανοητή η χρήση του.

1.2. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΤΩΝ ΟΡΩΝ

Για να εξασφαλιστεί η εκπαιδευτική επάρκεια αλλά και η γλωσσική ιδιαιτερότητα του ορολογικού υλικού, αρχικά έγινε **επιλογή όρων για κάθε γλώσσα χωριστά**,

χρησιμοποιώντας διδακτικό υλικό από το χώρο της σχετικής επαγγελματικής εκπαίδευσης, ορολογικά λεξικά (έντυπα και ηλεκτρονικά), καθώς και την πολύτιμη συνδρομή ειδικών για κάθε τομέα¹.

Θα μπορούσε, βέβαια, κανείς να αμφισβητήσει την εγκυρότητα και τη λειτουργικότητα της παραπάνω διαδικασίας. Ειδικά σε ό,τι αφορά τη χρησιμοποίηση κειμένων διαφορετικών γλωσσών για την επιλογή της ορολογίας των ηλεκτρονικών υπολογιστών, η οποία είναι κυρίως αγγλικής καταγωγής, η χρήση αγγλικών και μόνο κειμένων θα εξασφάλιζε τη συγκέντρωση των όρων-εννοιών, ενώ θα απέτρεπε τη συγκέντρωση των μεταφραστικών τους αντιστοιχών, τα οποία μπορεί να είναι έγκυροι όροι, αλλά μπορεί να είναι και λέξεις που πλάσθηκαν για τις ανάγκες της μετάφρασης και μόνο ή παράλληλες μεταφραστικές εκδοχές της ίδιας έννοιας (2). Γεγονός είναι ότι σε αυτό το πρώτο στάδιο της επιλογής της ορολογίας δε μας απασχόλησε το θέμα της εγκυρότητας και της αυθεντικότητας των όρων. Γνωρίζαμε ότι τα ελληνικά και πορτογαλικά κείμενα, για παράδειγμα, δεν μπορούν να είναι κείμενα - πηγή για την εν λόγω ορολογία. Παρόλα αυτά μάς ενδιέφερε περισσότερο να εντοπίσουμε τις έννοιες της πληροφορικής που χρησιμοποιούνται στα βασικά εγχειρίδια των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης στην κάθε χώρα, παρά η ονομασία της έννοιας αυτή καθεαυτή. Η απόδοση στα ελληνικά κείμενα της έννοιας του αγγλικού όρου "insert" άλλοτε ως "παρεμβάλλω" και άλλοτε ως "εισάγω" δε μας εμπόδισε να εντοπίσουμε την ύπαρξη κάποιας ειδικής σημασίας κατάλληλης να συμπεριληφθεί στον κατάλόγό μας. Η επιλογή της ελληνικής απόδοσης μας απασχόλησε στο επόμενο στάδιο της μετάφρασης.

Η **επιλογή του είδους των κειμένων** από τα οποία αντλήθηκαν οι όροι αποτελεί άμεση συνάρτηση του περιεχομένου του λημματολογίου όπως έχει ορισθεί παραπάνω. Εφόσον στόχος μας ήταν να περιλάβουμε, για παράδειγμα, στο πρώτο γλωσσάριο όρους βασικούς για τη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών, τα κείμενα που επιλέχθηκαν ανήκαν σε δύο γενικούς γνωστικούς χώρους της τεχνολογίας των υπολογιστών :

- εισαγωγή στους υπολογιστές, και
- εγχειρίδια χρήσης διαδοσμένων πακέτων λογισμικού, δηλαδή επεξεργαστών κειμένου, λογιστικών φύλλων, βάσεων δεδομένων. Τέτοια προγράμματα χρησιμοποιούνται κυρίως από ανθρώπους που εργάζονται σε περιβάλλον γραφείου.

Για την επιλογή του λημματολογίου του δεύτερου γλωσσαρίου ακολουθήθηκαν οι ίδιες γενικές αρχές με αυτές που ακολουθήθηκαν και για το πρώτο. Οι όροι έπρεπε να αφορούν

¹ Η χρήση λεξικών με τη βοήθεια των ειδικών για την επιλογή των όρων θεωρήθηκε απαραίτητη και πολύτιμη για τον εμπλουσμό των καταλόγων με όρους που πιθανώς είναι βασικοί για κάποιο τομέα, αλλά παρόλα αυτά δεν αναφέρονται στα διδακτικά εγχειρίδια που χρησιμοποιήθηκαν. π.χ. ο όρος "World Wide Web" επιλέχθηκε από λεξικό και όχι από τα κείμενα αναφοράς μας.

σε βασικές γνώσεις τις οποίες πρέπει να έχει ο χρήστης που πρόκειται να ασκήσει γενικά διοικητικά ή κάποια υποτυπώδη λογιστικά καθήκοντα σε μικρές εμπορικές επιχειρήσεις και γραφεία. Οι τομείς από τους οποίους ανασύρθηκαν οι όροι επιλέχθηκαν να είναι - σύμφωνα και με τα αναλυτικά προγράμματα κάποιων κέντρων επαγγελματικής κατάρτισης - οι εξής :

- α. Κατηγορίες βιβλίων και τήρηση βιβλίων
- β. Βασικοί τραπεζιτικοί όροι
- γ. Μορφές εταιρειών
- δ. Ηλεκτρονικός εξοπλισμός γραφείου
- ε. Οργάνωση γραφείου (εξοπλισμός γραφείου, αναλώσιμα)
- στ. Βασικοί όροι φορολογικής νομοθεσίας.

Στη συνέχεια, συγκεντρώθηκαν οι κατάλογοι με τους προτεινόμενους όρους για την κάθε γλώσσα. Οι όροι αυτοί συνοδεύονται από το μεταφραστικό τους αντίστοιχο στην αγγλική γλώσσα, η οποία αποτέλεσε τη γλώσσα επικοινωνίας μεταξύ των εταιρών. Από τους καταλόγους αυτούς έγινε **επιλογή των κοινών σε όλες τις γλώσσες όρων**, οι οποίοι πρέπει υποχρεωτικά να περιλαμβάνονται στα γλωσσάρια.

Δεδομένου ότι, αφενός, τα κείμενα από τα οποία έγινε η εξαγωγή των όρων δεν ήταν τα ίδια για όλες τις γλώσσες, και, συνεπώς, κάποιοι βασικοί όροι τυχαία να μην περιλήφθηκαν στον κατάλογο κάποιας γλώσσας, και, αφετέρου, επειδή κάποιες έννοιες μπορεί να υφίστανται μόνο σε κάποια ή κάποιες από τις γλώσσες του προγράμματος, κρίθηκε αναγκαίο να συμπληρωθεί ο τελικός κατάλογος. Γι' αυτό το λόγο, ο **συνολικός κατάλογος των μη-κοινών όρων** δόθηκε για **αξιολόγηση** στους συνεργάτες-ειδικούς για να επιλέξουν πρόσθετους όρους που κρίνονται κατάλληλοι να περιληφθούν στα γλωσσάρια.

1.3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ - ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΓΛΩΣΣΑΡΙΩΝ

Το γλωσσάριο του γνωστικού τομέα "Χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών", στην τελική του μορφή, περιλαμβάνει 938 όρους από συνολικά 1500 που είχαν προταθεί για όλες τις γλώσσες. Στον τελικό κατάλογο περιλαμβάνονται όροι που προτάθηκαν για τρεις τουλάχιστον από τις πέντε γλώσσες (500 περίπου), ενώ οι υπόλοιποι είναι αυτοί που αξιολογήθηκαν θετικά από όλους τους εταίρους σε σχέση με τη λειτουργικότητά τους για τις ανάγκες του τελικού χρήστη του εργαλείου.

Ο τελικός αριθμός των όρων του δεύτερου γλωσσαρίου είναι 997, και προέκυψε ύστερα από αξιολόγηση των προτεινόμενων 1150 όρων ακολουθώντας την ίδια διαδικασία.

Τα δύο γλωσσάρια για κάθε γλώσσα του προγράμματος, εκτός από τους όρους στη γλώσσα αυτή, περιλαμβάνουν επίσης τις εξής πληροφορίες :

1. Μεταφραστικά αντίστοιχα στις υπόλοιπες γλώσσες - δίνεται μόνο ένα για κάθε γλώσσα.
2. Γραμματικές πληροφορίες (γραμματική κατηγορία, και, για τις ονοματικές κατηγορίες, γένος και αριθμό). Οι γραμματικές πληροφορίες μπορεί και να αποκλειστούν από την τελική έκδοση του πρωτοτύπου αν αποδειχθούν περιττές από τους εκπαιδευτές και εκπαιδευόμενους κατά την αξιολόγηση του εργαλείου σε πραγματικές συνθήκες διδασκαλίας που θα αναλάβουν κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης σε κάθε χώρα. Η προσθήκη τους στην πρώτη αυτή μορφή του εργαλείου έγινε για καλύτερη και συνεπέστερη συνεννόηση και κωδικοποίηση των δεδομένων από τις ομάδες εργασίας. Έτσι, για την ορθή και συνεπή κωδικοποίηση του όρου "access" κρίθηκε απαραίτητη η διευκρίνιση της γραμματικής του κατηγορίας, ουσιαστικό για τη μία εγγραφή του και ρήμα για την άλλη.
3. Εκφώνηση όλων των όρων σε όλες τις γλώσσες.
4. Φωτογραφίες, ειδικά για όρους που αναφέρονται σε συγκεκριμένα αντικείμενα (π.χ. αναλώσιμα γραφείου).

Ο εκπαιδευόμενος επιλέγει τη γλώσσα-πηγή με την οποία θα αναζητήσει τον όρο που δε γνωρίζει (είτε πληκτρολογώντας τον είτε ψάχνοντάς τον στο γλωσσάριο αλφαβητικά) και, στη συνέχεια, τη γλώσσα-στόχο στην οποία επιθυμεί να του δοθεί το μεταφραστικό αντίστοιχο. Ο χρήστης μπορεί να καλεί τα γλωσσάρια από όποια ενότητα και αν βρίσκεται.

2. ΚΕΙΜΕΝΑ

Η ιδέα των κειμένων που θα λειτουργούν ως ηλεκτρονικά βιβλία προέκυψε, αφενός από την ανάγκη να οργανωθεί σε θεματικές ενότητες το ορολογικό υλικό που περιέχεται στα γλωσσάρια, αφετέρου από τη σκέψη ότι θα ήταν χρήσιμο για τον εκπαιδευόμενο να βλέπει τον όρο που δε θυμάται ή δε γνωρίζει στο κειμενικό του περιβάλλον. Προτιμήθηκε αυτός ο τρόπος διασαφήνισης της σημασίας του όρου έναντι της προσθήκης ορισμών στα γλωσσάρια, γιατί θεωρήθηκε διδακτικά πιο λειτουργικό ο εκπαιδευόμενος να συνδέει τον όρο με τη χρήση του. Ένας ορισμός πολλές φορές δεν είναι άμεσα αποκαλυπτικός για τη χρήση του όρου, κάτι που εμείς θεωρήσαμε απαραίτητο να δίνεται στον εκπαιδευόμενο που θέλει να εφαρμόσει τις γνώσεις του σε πραγματικές συνθήκες εργασίας.

Τα κείμενα έχουν το μέγεθος σχετικά μικρών παραγράφων, ενώ η κάθε παράγραφος δεν περιλαμβάνει περισσότερους από τρεις όρους, για λόγους καθαρά παιδαγωγικούς : όσο

λιγότεροι όροι βρίσκονται σε ένα απόσπασμα, τόσο ευκολότερη είναι η κατανόηση της χρήσης τους. Εφαρμόζοντας τη λογική του υπερκειμένου, οι όροι για τους οποίους ο χρήστης θα μπορεί να ζητήσει περισσότερες πληροφορίες είναι υπογραμμισμένοι και πατώντας σε αυτούς, μεταφέρεται στο αντίστοιχο σημείο του γλωσσαρίου.

Η ενότητα αυτή, στην πρωτότυπη μορφή του εργαλείου, θα περιλαμβάνει περίπου 10 θεματικές ενότητες για 100 όρους. Τα κείμενα που θα περιληφθούν είναι κείμενα γραμμένα στην αγγλική και μεταφρασμένα στις υπόλοιπες γλώσσες².

3. ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

Έχουν σχεδιαστεί τρία διαφορετικά παιχνίδια προκειμένου να επιτευχθεί με ευχάριστο και ελκυστικό τρόπο η εκμάθηση και αξιολόγηση των τεχνικών και γλωσσικών γνώσεων του εκπαιδευόμενου. Στόχος τους είναι να εξοικειώσουν τον χρήστη με τα μελλοντικά του καθήκοντα στον χώρο της εργασίας του.

Πρώτο παιχνίδι :

Το παιχνίδι αυτό χρησιμοποιεί video clips τα οποία περιγράφουν κάθε φορά μία μικρή ιστορία σχετικά με κάποια διαδικασία στην οποία ο εκπαιδευόμενος θα κληθεί να λάβει μέρος σε πραγματικές συνθήκες εργασίας : να βάλει χαρτί στο φωτοτυπικό μηχάνημα, να το επιδιορθώσει, ή να συνδέσει τα διάφορα περιφερειακά του υπολογιστή.

Ο χρήστης ξεκινά παρακολουθώντας για μερικά δευτερόλεπτα (το πολύ 25) ένα video clip από σύνολο 2,5 λεπτών που διαρκεί ολόκληρο το σενάριο. Στη συνέχεια, πρέπει να απαντήσει σε ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών που σχετίζονται με την κατανόηση της σκηνής που έχει παρακολουθήσει. Αν επιλέξει τη σωστή απάντηση μπορεί να προχωρήσει στην επόμενη σκηνή του video. Ο χρήστης ξεκινά πάντα με βαθμολογία μεγαλύτερη του μηδενός και ανάλογα με το αν δίνει τη σωστή ή τη λάθος απάντηση η βαθμολογία του αυξάνεται ή μειώνεται αντίστοιχα. Αν δεν απαντήσει σωστά σε μια ερώτηση, τότε ξαναβλέπει την αντίστοιχη σκηνή και υποχρεούται να απαντήσει στις ίδιες ερωτήσεις. Κάθε φορά που επιστρέφει σε προηγούμενο σημείο του παιχνιδιού χάνει βαθμούς. Όταν η βαθμολογία του μηδενιστεί, αναγκαστικά βγαίνει από το παιχνίδι.

Το παιχνίδι συνοδεύεται από σειρά ρυθμίσεων που το καθιστούν λιγότερο ή περισσότερο δύσκολο, εξυπηρετώντας με αυτό τον τρόπο τα διαφορετικά επίπεδα της διδασκαλίας. Έτσι, ο χρήστης μπορεί να επιλέξει το επίπεδο δυσκολίας μέσω των εξής επιλογών :

² Η επιλογή της αγγλικής γλώσσας έγινε για λόγους ευκολότερης επικοινωνίας μεταξύ των εταίρων

- αν ο χρήστης απαντήσει λάθος σε μία ερώτηση, δεν μπορεί να ξαναπαρακολουθήσει την αντίστοιχη σκηνή του video,
- αν δεν καταλαβαίνει μία ερώτηση, μπορεί να επιλέξει να ξαναδεί το video,
- μπορεί να ακούει τις ερωτήσεις αντί να τις διαβάζει (η επιλογή αυτή απευθύνεται σε μαθητές με καλή γνώση της ξένης γλώσσας),
- μπορεί να επιλέξει να κάνει το τεστ μέσα σε περιορισμένο χρόνο.

Στους εκπαιδευτές θα παρέχεται η δυνατότητα να κατασκευάζουν επιπλέον ερωτήσεις και απαντήσεις για τις διάφορες σκηνές του video. Τα σενάρια που θα περιλαμβάνει συνολικά το πρωτότυπο θα είναι 10 για κάθε γνωστικό τομέα.

Δεύτερο παιχνίδι :

Το δεύτερο παιχνίδι είναι ένα παιχνίδι αγορών. Ο υποτιθέμενος διευθυντής δίνει κάποια χρήματα στον εκπαιδευόμενο και του ζητά να αγοράσει εξοπλισμό σχετικό με κάποια λεξιλογική ενότητα. Η διατύπωση των αντικειμένων που του ζητά δίνεται περιφραστικά. Αν ο εκπαιδευόμενος κάνει τις σωστές αγορές, αν δηλαδή επιλέξει τις σωστές λέξεις για τα αντικείμενα που του ζητήθηκαν, επιστρέφει στον χαρούμενο διευθυντή του. Αν όχι, τότε χάνει τα χρήματά του και βγαίνει εκτός παιχνιδιού.

Τρίτη ενότητα παιχνιδιών :

Εδώ, ο εκπαιδευόμενος δοκιμάζει τις λεξιλογικές του γνώσεις επιλέγοντας από μία σειρά παραδοσιακών παιχνιδιών : κρεμάλα, σταυρόλεξο, συνδυασμούς λέξεων. Οι πιο προχωρημένοι μαθητές μπορούν να επιλέγουν να ακούν τις ερωτήσεις.

4. ΔΟΚΙΜΑΣΙΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Στην ενότητα αυτή ο εκπαιδευτής μπορεί να δημιουργήσει τις δικές του δοκιμασίες πολλαπλών επιλογών προκειμένου να ελέγξει την επίδοση του μαθητή στο λεξιλογικό επίπεδο. Στο εργαλείο δίνονται ενδεικτικά τέτοιες δοκιμασίες, τις οποίες ο εκπαιδευτής μπορεί να χρησιμοποιήσει ως παραδείγματα για την κατασκευή των δικών του.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το λογισμικό που παρουσιάστηκε αποτελεί ένα σύγχρονο εκπαιδευτικό εργαλείο :

- περιλαμβάνει **πολύγλωσσα ορολογικά λεξικά** σε δύο βασικούς τομείς της επαγγελματικής εκπαίδευσης,
- περιλαμβάνει **διδασκτικά βοηθήματα**,
- χρησιμοποιεί την **τεχνολογία των πολυμέσων**, και

- προτείνει νέες μεθόδους για την ενίσχυση της **γλωσσικής κατάρτισης** στο πλαίσιο της οργανωμένης **επαγγελματικής εκπαίδευσης** και της αυτοδιδασκαλίας, για πέντε γλώσσες, στις οποίες περιλαμβάνονται και τρεις από τις λιγότερο χρησιμοποιούμενες και διδασκόμενες στην Ευρώπη.

6. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Nkwenti-Azeh, B. 1994. "Positional and Combinational Characteristics of Terms". In *Terminology 1* (1). Amsterdam/Philadelphia : John Benjamins .
2. Sager, J. C. 1990. *A Practical Course in Terminology Processing*. Amsterdam/Philadelphia : John Benjamins .

Έλενα Μάντζαρη, Γλωσσολόγος

Ινστιτούτο Επεξεργασίας Λόγου, Μάργαρα 22, 115 25 Αθήνα